

SÜRDÜRÜLEBİLİR KALKINMA HEDEFLERİNDE İLERLEME YOK

BM Sürdürülebilir Kalkınma Çözümleri Ağı (Sustainable Development Solutions Network-SDSN) 2023 Sürdürülebilir Kalkınma Raporu'nu yayınladı. 166 ülkenin tüm hedefler doğrultusunda puanlaması yapıldı ve ilerleme durumları gösterildi. Sıralamada Finlandiya 1. olurken, Türkiye 72.sırada yer aldı. Güney Sudan ise sıralamada sonuncu oldu. CHP Yoksulluk Dayanışma Ofisi olarak bizim için rapordaki en çarpıcı sonuçlardan birisi ekonomik krizin derinleşmesiyle birlikte **yetersiz beslenme ve bodurluk oranlarının artmasıdır.**

<https://sustainablefuture.com.tr/surdurulebilir-kalkinma-raporu-2023-yayinlandi/>

AÇLIK SINIRI NEDİR?

Dört kişilik bir ailenin sağlıklı, dengeli ve yeterli beslenebilmesi için yapması gereken aylık gıda harcaması tutarıdır.

- Dört kişilik ailenin aylık gıda harcaması tutarı (açlık sınırı) 10.373 TL (TÜRK-İŞ, Haziran 2023)

<https://www.turkis.org.tr/turk-is-haziran-2023-aclik-ve-yoksulluk-siniri/>

YOKSULLUK SINIRI NEDİR ?

Bir ailenin gıda harcaması ile birlikte giyim, konut (kira, elektrik, su, yakıt), ulaşım, eğitim, sağlık ve benzeri ihtiyaçlar için yapılması zorunlu diğer aylık harcamalarının toplam tutarıdır.

- Gıda ile birlikte diğer tüm temel harcamaları için hanesine girmesi gereken toplam gelir tutarı (yoksulluk sınırı) ise 33.789 TL (TÜRK-İŞ, Haziran 2023)

<https://www.turkis.org.tr/turk-is-haziran-2023-aclik-ve-yoksulluk-siniri/>

32 MİLYON 150 BİN KİŞİ YOKSULLUK SINIRI ALTINDA

- Nüfusun yüzde 37,6'sının yani 32 milyon 150 bin kişinin ise yoksulluk sınırının altında yaşadığı görülmektedir. Kısaca, nüfusun yüzde 98'i yani 83 milyon 750 bin kişi açlık ve yoksulluk sınırının altında yaşamaktadır.
- Türkiye'de nüfusun yüzde 60,4 dolayında kesiminin yani 51 milyon 600 bin kişinin açlık sınırının altında yaşadığı tespit edildi (Tüketici Hakları Derneği, 2023).

<https://t24.com.tr/haber/tuketici-haklari-dernegi-baskani-nufusun-yuzde-98-i-aclik-ve-yoksulluk-sinirinin-altinda-yasiyor,1102592>

ACİL ÖNERİLER

- Yoksulluk insan hakları ihlalidir, sosyal devlet gereği olarak her bireyin "İnsan Haklarına" uygun şekilde yaşaması ve bu ihlallerin önlenmesine yönelik bir çalışma yapılmalıdır.
- Yoksulluk "Küresel Çok Boyutlu Endeksine" (ÇBYE) göre değerlendirilmelidir.
- Sosyal yardımlar hak temelli politikalar çerçevesinde düzenlenmelidir.

TÜRKİYE'DE 2 MİLYON 90 BİN 359 KİŞİ YETERSİZ BESLENİYOR VE 1 MİLYON 251 BİN 285 ÇOCUK İSE BODUR

- BM 2023 Sürdürülebilir Kalkınma Raporu'nun **Sıfır Açlık** hedefine yönelik verilere göre,
 - Türkiye'nin **yetersiz beslenme** yaygınlığı oranı %2,5,
 - Beş yaş altı **çocuklarda bodurluk** prevalansı %5,5
- Birleşmiş Milletler (BM) Dünya Gıda Programı (WFP) 6 Haziran 2022 tarihinde gerçek zamanlı veri paylaştığı "Açlık Haritası"na göre, 92 ülkede toplam 866 milyon kişi yeterli gıda tüketmediğini açıkladı. Haritaya göre, 82,3 milyon nüfuslu **Türkiye'nin 14,8 milyonu yeterli gıda tüketemiyor**,
- TNSA'nın 2018 yılında Hacettepe Üniversitesi ile yaptığı araştırma ise;
 - 5 yaş altı çocukların %6'sı bodur ya da yaşına göre çok kısıdır. Bu durum kronik kötü beslenmeyi işaret etmektedir. Bodurluğa, en fazla hiç eğitim almamış veya ilkokulu bitirmemiş annelerin çocuklarında rastlanmaktadır (%9). Bodurluğun en yaygın olduğu bölge **Doğu (%8)**, en az yaygın olduğu bölge ise Batı'dır (%4). Beş yaş altı çocukların %8'i fazla kiloludur. Akut yetersiz beslenmenin bir göstergesi olan zayıflık (boya göre çok zayıf olma) yaygın değildir (%2). Bunlara ek olarak, çocukların %2'si düşük kiloludur.

[*http://www.sck.gov.tr/wp-content/uploads/2020/08/TNSA2018_ana_Rapor.pdf](http://www.sck.gov.tr/wp-content/uploads/2020/08/TNSA2018_ana_Rapor.pdf)

ÇOCUKLARIN YARISINDAN FAZLASI MEYVE, SEBZE VE ET TÜKETMİYOR

- Türkiye Çocuk Araştırması 2022 raporuna göre,
 - Peynir ve yoğurt gibi süt ürünlerini her gün tüketmediği belirtilen çocukların oranı %42.2
 - Ekmek veya makarna gibi tahıl içeren yiyecekleri her gün tükettiği belirtilen çocukların oranı %62,4
 - **Meyveyi her gün tüketmediği** belirtilen çocukların oranı %49,5,
 - **Sebze her gün tüketmediği** belirtilen çocukların oranı %67
 - Et, tavuk veya balığı her gün tüketmediği belirtilen çocukların oranı %87,3

<https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Turkiye-Cocuk-Arastirmasi-2022-49744>

YETERSİZ BESLENME NEDİR?

Vücudumuzun ihtiyacı olan besinleri az alması sonucu yeterli enerji sağlanamaması ve vücut dokularının yapılanma ve yenilenme sorunu yaşamasıdır. **Yetersiz beslenme, öğrenme güçlüğü, obezite, bodurluk, kısa boy, anemi ve organ yetersizliklerine neden olmaktadır.**

BODURLUK NEDİR?

- Yetersiz beslenme sonucu gelişim geriliğidir. Yaşına göre kısa boylu olmaktır.

Bodurluk, yaşa göre boy, **kronik yetersiz beslenmenin işaretidir** ve çocuğun yeterli besinleri uzun bir dönem alamamış olmasının sonucunu yansıtmaktadır yaşa göre bu endeksi çocuklarda genel büyümenin bir göstergesidir bodurluğun en dolaysız nedenleri yetersiz beslenme yeterince yemek yememek veya büyümeyi teşvik eden besinlerden yoksun gıdalar yemek ve tekrarlayan enfeksiyonlar veya kötü bezin alımına emilimine ve kullanımına neden olan kronik hastalıklardandır.*

ÇOCUKLARDA DÜŞÜK KİLO

- Yetersiz beslenme sonucu gelişim geriliğidir. Yaşına göre az kiloda olmaktır.

ACİL ÖNERİLER

- **Eğitimin her kademesinde (ilköğretim, ortaöğretim, lise ve üniversite) ücretsiz yemek programı** acil başlatılmalıdır.
- **Gebe Gıda Destek Paketi** programı yaygınlaştırılmalıdır.

YOKSULLUK BEBEK ÖLÜMLERİNİ HIZLANDIRIYOR

İklim değişikliğinden en fazla etkilenenler derin yoksulluk içinde yaşayan ve en savunmasız durumda olan çocuklar. Kaynak tükendikçe çocuklar okuldan alınıp, çalıştırılıyor. Yoksullaştıkça “çocuk evliliği” artıyor. Açlık ve yoksulluk, suç oranını artıyor. **Kirlilik en çok çocukları etkiler**, anne karnında ve erken çocuklukta kimyasallara maruz kalmak erken bebek ölümüne yol açıyor.

- BM 2023 Sürdürülebilir Kalkınma Raporu'na göre, iyi sağlık ve refah alanında ;
 - **Anne ölüm oranı** her 100.000 canlı doğumda 17,3
 - **Yenidoğan ölüm oranı** ise her 1.000 canlı doğumda 4,7
 - **5 yaş altı ölüm oranı** ise 1.000 canlı doğum başına 9,0
 - **Tüberküloz** insidansı ise her 100.000 nüfusta 18,0
 - **Evsel hava kirliliği & ortam hava kirliliğinin ölüm oranı** her 100.000 nüfusta 45,5
 - 15-19 yaş arası **gençlerdeki doğurganlık hızı** 1.000 kadın başına 14,7

ACİL ÖNERİLER

- **Bebek95 projesi** (0-3 yaş bebeklere yönelik aile rehberliği programı) tüm yerel yönetimlerde hayata geçirilmelidir.
- **İklim krizi** ile mücadele programları acil olarak merkezi ve yerel yönetim işbirlikleri ile hayata geçirilmelidir.
- **Erken yaşta evlilikleri önleyici** sosyal hizmet uygulamaları uygulanmalıdır.

DOĞUM KONTROL HAPLARI ARTIK ÜCRETSİZ DAĞITILMIYOR

Aile Sağlığı Merkezi'nde ücretsiz dağıtılan doğum kontrol hapları pandemi döneminden itibaren dağıtılmamaktadır. Aile Sağlığı Merkezine halen bakanlık tarafından doğum kontrol kiti tedarik edilemediği görülmüştür.*

*<https://m.bianet.org/bianet/yasam/281667-gebeligi-onleyici-kitler-nerede>

DEVREDEN YOKSULLUĞU ÖNLEMENİN EN ETKİLİ YOLU ERKEN ÇOCUKLUK EĞİTİMİ

- BM 2023 Sürdürülebilir Kalkınma Raporu'na göre, **kaliteli eğitim performansına** ilişkin verilere göre,
 - **Okul öncesi** öğrenime katılım oranı 4-6 yaş arası çocukların %79,5'i
 - Net **ilköğretim okullaşma** oranı %95,1
 - Alt **ortaöğretim tamamlama** oranı ise %122,5
- 2021-22'de **3 yaşta** okullulaşmamış çocuk sayısı yaklaşık **1 milyon 114 bin 165**, **4 yaşta 913 bin 757**, **5 yaşta ise 219 bin 356**'dır. (Eğitim İzleme Raporu, 2022)
- Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) tarafından yayımlanan çağ nüfusu verileriyle yapılan hesaplama göre **6-9 yaş grubunda yaklaşık 82 bin 902 çocuk**, **10-13 yaş grubunda yaklaşık 82 bin 929 çocuk ve 14-17 yaş grubunda ise yaklaşık 404 bin 463 çocuk eğitim dışındadır**. (Eğitim İzleme Raporu, 2022)

<https://www.egitimreformugirisimi.org/egitim-izleme-raporu-2022/>

RİSK ALTINDAKİ ÇOCUKLAR İÇİN ACİLEN OKUL SOSYAL HİZMETİ PROJESİ HAYATA GEÇİRİLMELİ

Okul Sosyal Hizmeti

Okul hayatına sosyal uyum güçlüğü yaşayan, özel gereksinimleri olan çocuklar ve aileleri, sosyal ve ekonomik nedenlerle okul devamsızlığı olan veya okuldan ayrılmak zorunda kalan çocuklar ve gençler, travmalara (afet, istismar) maruz kalan öğrenciler, aileleri için sosyal hizmet uzmanı tarafından okul ortamında yapılan sosyal hizmet uygulamalarıdır.

ACİL ÖNERİLER

- **Okul Sosyal Hizmeti** uygulaması acilen okullarda hayata geçirilmelidir.
- Çocuklar için **okul sonrası eğitim destek ve sosyal etkinlik merkezleri** açılmalıdır.
- **Ücretsiz kreşler** yaygınlaştırılmalıdır.

İNSANA YAKIŞIR İŞ, ONURLU YAŞAMDIR

- BM 2023 Sürdürülebilir Kalkınma Raporu'na göre, **insana yakışır iş ve ekonomik büyüme** hedefine yönelik olarak,
 - Türkiye'de **istihdamın** nüfusa oranı %50,3,
 - **Eğitimde veya öğretimde olmayan gençlerin oranı** ise 15-29 yaş arası nüfusu %28,7'si
- İşkur Haziran 2023 raporuna göre;
 - Haziran ayında İŞKUR aracılığıyla **92.266 işe yerleşme** gerçekleşmiştir.
 - **Kayıtlı işsiz 2.601.852 kişi**.

<https://media.iskur.gov.tr/72550/06-haziran-2023-aylik-istatistik-bulteni.pdf>

İNSANA YAKIŞIR İŞ

- Çalışma yaşamında bireylerin temel haklarının korunduğu, yeterli bir gelir ve sosyal koruma sağlayan üretken bir iş” olarak tanımlanmaktadır (ILO, 1999: 13) Onurlu yaşamdır.

*ILO, 1999. Decent Work. International Labour Conference. 87th Session 1999, Report of The Director General, Geneva

65 YAŞ ÜSTÜ YAŞLILAR YOKSULLUK YAŞIYOR

- BM 2023 Sürdürülebilir Kalkınma Raporu'na göre, eşitsizliklerin azaltılması alanında
 - **Yaşlı yoksulluk oranı (66 yaş ve üzeri nüfusun %'si) %13,7 (2019)**
- Ülkemizde sosyal koruma kapsamında emekli/yaşlı, dul/yetim ve engelli/malul maaşı alan kişi sayısı 2020 yılında 14 milyon 288 bin iken, %2,4 artarak **2021 yılında 14 milyon 624 bin kişiye** yükseldi. (TÜİK, Sosyal Koruma İstatistikleri, 2021)

[https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Sosyal-Koruma-Istatistikleri-2021-](https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Sosyal-Koruma-Istatistikleri-2021-45744#:~:text=Sosyal%20korumaya%20785%20milyar%20662,ile%20sosyal%20koruma%20yard%C4%B1mlar%C4%B1%20olu%C5%9Fturdu.)

[45744#:~:text=Sosyal%20korumaya%20785%20milyar%20662,ile%20sosyal%20koruma%20yard%C4%B1mlar%C4%B1%20olu%C5%9Fturdu.](https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Sosyal-Koruma-Istatistikleri-2021-45744#:~:text=Sosyal%20korumaya%20785%20milyar%20662,ile%20sosyal%20koruma%20yard%C4%B1mlar%C4%B1%20olu%C5%9Fturdu.)

- İstanbul Politik Araştırmalar Enstitüsü'nün Mayıs 2021 tarihli Türkiye'de İşgücünde Yaşlılar ve Güvencesizlik adlı raporuna göre; **Yaşlı nüfusun istihdama katılım oranı ise yüzde 12'dir.**

<https://www.istanpol.org/post/t%C3%BCrkiye-de-ya%C5%9Fl%C4%B1-n%C3%BCfusun-i-%C5%9Fg%C3%BCc%C3%BCne-kat%C4%B1m%C4%B1m%C4%B1-ve-g%C3%BCvencesizlik>

- 2022 yılında, çalışmak zorunda olan 65 yaş üstü 99 işçi yaşamını yitirdi.2023 yılının ilk beş ayında **65 yaş ve üstü 36 işçi** yaşamını yitirdi. (İSİG, 2023)

<https://isigmeclisi.org/is-cinayetleri-raporlari>

- 2022 yıllık İşkur verilerine göre **65 yaş üstü toplam 2.130 kişi işe** yerleştirildi. Kayıtlı işsizlerde ise **65 yaş üstü 7188 kişi beklemekte.**

<https://media.iskur.gov.tr/64599/12-aralik-2022-aylik-istatistik-bulteni.pdf>

ACİLÖNERİLER

- Sosyal koruma kapsamında **emekli/yaşlı, dul/yetim ve engelli/malul maaşlarının iyileştirilmelidir.**
- **Sosyal güvencesi olmayan yaşlıların sağlık hizmetleri** için hukuki düzenlemeler yapılmalıdır.
- Belediyelerde yaşlılara yönelik **bakım merkezleri, evde bakım-evde sağlık hizmetleri ve yaşlı yaşam merkezleri** açılmalıdır.

ÇOCUK İŞÇİLİĞİNE SON!

- BM 2023 Sürdürülebilir Kalkınma Raporu'na göre, barış, adalet ve güçlü kurumlar performansına göre,
 - **Çocuk işçi oranı (5-14 yaş arası nüfusun %'si) %3,8**
- TÜİK'in 2022 yılı verilerine göre sadece 15-17 yaş grubundaki **çocukların işgücüne katılma oranı yüzde 18,7 oldu.**

<https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Istatistiklerle-Cocuk-2022-49674#:~:text=Hanehalk%C4%B1%20%C4%B0%C5%9Fg%C3%BCc%C3%BC%20Ara%C5%9Ft%C4%B1rmas%C4%B1%202022%20y%C4%B1l%C4%B1,%10%2C0%20oldu%C4%9Fu%20g%C3%B6r%C3%BCld%C3%BC.>

- Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığının 2022 faaliyet raporuna göre,2021 yılında 520 bin çocuk çalışırken, bu sayı 2022 yılında 619 bine çıktı. **1 yılda sadece 15-17 yaş arasında çalışan çocuk sayısı 101 bin arttı.**

<https://www.csqb.gov.tr/media/90634/2022-faaliyet-raporu.pdf>

- Haziran ayında iş cinayetlerinin yaş gruplarına göre dağılımı şöyle: **14 yaş ve altı 5 çocuk işçi, 15-17 yaş arası 4 çocuk/genç işçi hayatını kaybetti.** (İŞİG, 2023 Haziran)
- 2023 yılının ilk 4 ayında ise **5 çocuk hayatını kaybetti.** (İŞİG, 2023 Nisan)

<https://isigmeclisi.org/is-cinayetleri-raporlari>

ACİL ÖNERİLER

- Mevsimlik tarım işçiliği yapılan bölgelerde **"Geçici Eğitim Merkezleri"** kurulmalıdır.
- Çocuk işçiliğinin yaygın olduğu bölgelerde çocukların okula yönlendirileceği sosyal hizmet modelleri uygulanmalı ve acilen **"Çocuk İşçiliğine Son Eylem Planı"** hazırlanmalıdır

SUÇA SÜRÜKLENEN ÇOCUK

- Güvenlik Birimine Gelen veya Getirilen Çocuk İstatistikleri, 2021 verilerine göre, **Güvenlik birimlerine gelen veya getirilen çocukların karıştığı olay sayısı 499 bin 319** oldu. Güvenlik birimine gelen veya getirilen çocukların karıştığı olayların 132 bin 943'ü suça sürüklenme nedeni ile gerçekleşti. Bu çocukların %36,6'sına yaralama, %27,2'sine hırsızlık, %5,1'ine uyuşturucu veya uyarıcı madde kullanmak, satmak veya satın almak, %4,3'üne tehdit, %3,8'ine ise cinsel suçlar suçları isnat edildi.

<https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Güvenlik-Birimine-Gelen-veya-Getirilen-Cocuk-Istatistikleri-2021-45586>

- Ceza Tevkifevleri ve Adli İstatistik Genel Müdürlükleri'nin açıkladıkları 2022 verilere göre; **toplam mahpus çocuk sayısı 2 bin 076.** Bu çocukların 670'i hükümlü, 1406'sı tutuklu.

<https://cte.adalet.gov.tr/Resimler/Dokuman/istatistik/istatistik-4.pdf>

ACİL ÖNERİLER

- **Çocukların suça sürüklenme nedenlerine yönelik sosyal hizmet politikaları** geliştirilmelidir.
- **Okul Sosyal Hizmeti** acilen uygulanmalıdır.

EVSİZLİK

- Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı'nın 2021 yılı faaliyet raporuna göre, Bakanlık bir yılda 30.363 hane için 119,6 milyon lira tutarında barınma yardımında bulunmuştur. Barınma yardımı, "oturulamayacak derecede eski, bakımsız ve sağlıksız evlerde yaşayan ihtiyaç sahibi vatandaşlara evlerinin bakım onarımı ve ev eşyası alımı için aynı veya nakdi olarak yapılan" yardımlardır.
- TÜİK'in açıkladığı verilere göre, Türkiye'de 2014 yılından 2021 yılına gelinen süreçte konut sahipliğinin belirgin bir şekilde düştüğü, 2020-2021 yıllarında halkın %42'sinin kiracı olduğu, bu oranın Avrupa ortalamasının çok üstünde olduğu görülmektedir.

https://ipa.istanbul/wp-content/uploads/2023/02/Kent-Gundemine-Bakis-Subat-2023_F.pdf

- Şefkat-Der **2021 yılında ülkede yaklaşık 70 bin kronik evsiz olduğunu**, bunların %95'inin yetişkin ve yalnız erkeklerden oluştuğunu ifade etmiştir.

<https://www.indyturk.com/node/302696/t%C3%BCrkiyede-tahmini-70-bin-evsiz-var-y%C3%BCzde-95inin-erkek-olmas%C4%B1n%C4%B1n-sebepleri-neler>

- İstanbul Valiliği **2021 yılında kış aylarında 2.100 evsizin otellerde "misafir edildiğini"** açıklamıştır.

<https://www.sondakika.com/haber/haber-istanbul-valiligi-sokakta-kalanlara-sahip-cikiyor-14684101/>

ACİL ÖNERİLER

- **Yoksulluk yaşayanlar için geçici barınma olanağı sunan ücretsiz misafirhaneler** açılmalıdır.
- **Sosyal konut projeleri** çok boyutlu yoksulluk bakışına göre ve bölgesel eşitsizlikler göz önünde bulundurularak çeşitlendirilmelidir.